C/2026/3539

22.7.2026

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto

Kielto eheytyshoidoille Euroopan unionissa

(oma-aloitteinen lausunto)

(C/2026/3539)

Esittelijä: **Pascal DEBAY**

Yhteisesittelijä: **Ionuț SIBIAN**

Neuvonantaja(t)	Peter DUNNE (esittelijän neuvonantaja, ryhmä II) Ana-Bianca OPREA (yhteisesittelijän neuvonantaja, ryhmä III)
Komitean täysistunnon päätös	4.12.2025
Oikeusperusta	työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta
Vastaava jaosto	”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus”
Hyväksyminen jaostossa	24.2.2026
Hyväksyminen täysistunnossa	29.4.2026
Täysistunnon numero	605
Äänestystulos (puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	169/3/9

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK tuomitsee jyrkästi kaikenlaisen eheytystoiminnan, jonka tarkoituksena on henkilön seksuaalisen suuntautumisen, sukupuoli-identiteetin ja/tai sukupuolen ilmaisun muuttaminen tai tukahduttaminen. Eheytystoiminta rikkoo kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen ehdotonta kieltoa.

ETSK suosittaa seuraavaa:

1.2 Euroopan komissio, jäljempänä ’komissio’, esittää ehdotuksen oikeudellisesti sitovaksi EU:n kielloksi eheytystoiminnalle, jäljempänä ’kielto’. Ehdotetussa kiellossa olisi kiellettävä kaikki toiminta ja sellaisen toiminnan mainonta, jonka tarkoituksena on henkilön seksuaalisen suuntautumisen, sukupuoli-identiteetin ja/tai sukupuolen ilmaisun muuttaminen tai tukahduttaminen.

1.3 Kielto on muodoltaan kattava ja yksityiskohtainen, ja siinä määritellään selkeästi, mitkä toimet ovat eheytystoimintaa.

1.4 Kielto käsittää lapsiin ja aikuisiin kohdistuvan eheytystoiminnan ja sen mainostamisen. Kieltoa olisi sovellettava kaikkiin julkisiin, yksityisiin, ammattimaisiin ja muihin kuin ammattimaisiin toimijoihin, jotka toteuttavat eheytystoimintaa tai mainostavat sitä. Kieltoa ei pitäisi käyttää eheytystoiminnan uhrien asettamiseen rikosoikeudelliseen tai siviilioikeudelliseen vastuuseen.

1.5 Kiellossa säädetään asianmukaisista seuraamuksista niille, jotka toteuttavat eheytystoimintaa tai mainostavat sitä. Näiden seuraamusten olisi heijastettava eheytystoiminnan aiheuttamaa vakavaa haittaa ja oltava riittäviä estämään henkilöitä harjoittamasta tätä toimintaa tai mainostamasta sitä.

1.6 Kielto kattaa sukupuoliominaisuudet, jotta voidaan suojella intersukupuolisia henkilöitä muihin kuin hoitotarkoituksiin ja ilman suostumusta toteutettavilta toimenpiteiltä, jotka ovat eräänlaista eheytystoimintaa, joka pakottaa binäärisen sukupuolen omaksumiseen.

1.7 Komissio toteuttaa järjestäytynyttä kansalaisyhteiskuntaa kuullen vuotuisen arvioinnin valvoakseen kiellon täytäntöönpanoa horisontaalisesti ja vertikaalisesti kaikissa jäsenvaltioissa. Kielto on tehokas vain, jos siihen liittyy vahva valvontamekanismi.

1.8 Komissio rahoittaa erityiskoulutusta asianomaisille ammattilaisille, jotta ne voivat tunnistaa eheytystoiminnan ja tukea uhreja, sekä varmistaa yhteistyön hlbtiq+ -kansalaisjärjestöjen kanssa ja niiden riittävän rahoituksen, sillä niillä on keskeinen rooli etulinjan tuessa, seurannassa, raportoinnissa ja erikoistuneessa avussa.

1.9 Komissio rahoittaa koulutusta ja valistusta lisätäkseen yleistä tietoisuutta eheytystoiminnasta. Kansalaisten tietoisuuden lisääminen on avainasemassa tällaisten käytäntöjen tunnistamisessa ja kitkemisessä. Komission olisi sisällytettävä nämä toimenpiteet osaksi ohjelmaansa, jolla puututaan eheytystoimintaan hlbtiq+ -henkilöiden tasa-arvoa koskevassa strategiassa 2026–2030.

2. **Yleishuomioita**

2.1 Eurooppalaisessa kansalaisaloitteessa kehotetaan komissiota laatimaan oikeudellinen kielto eheytystoiminnalle, joka kohdistuu hlbtiq+ -henkilöihin EU:ssa ([1]). Näillä käytännöillä, joita kutsutaan yleisesti ”eheytyshoidoiksi”, pyritään muuttamaan tai tukahduttamaan henkilön seksuaalista suuntautumista, sukupuoli-identiteettiä tai sukupuolen ilmaisua.

2.2 Yhdistyneet kansakunnat, Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu ja Euroopan unionin perusoikeusvirasto ovat määritelleet eheytystoiminnan julmaksi, epäinhimilliseksi ja halventavaksi ja mahdollisesti kidutukseen verrattavaksi. EU:n toimielinten ja Euroopan neuvoston piirissä useat muut tahot, kuten Euroopan parlamentti, Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous ja Euroopan neuvoston paikallis- ja aluehallintoasiain kongressi, ovat nimenomaisesti kannattaneet eheytystoiminnan kieltämistä.

2.3 Aloitteen käynnisti tammikuussa 2024 ranskalainen yhdistys Against Conversion Therapy (ACT), ja se sai nopeasti kannatusta ja keräsi 1 128 063 allekirjoitusta. Komission on vastattava aloitteeseen 18. toukokuuta 2026 mennessä ja esitettävä mahdolliset suunnitellut jatkotoimet.

2.4 Tällä hetkellä eheytystoiminta on eriävissä määrin kielletty kahdeksassa EU:n jäsenvaltiossa: Belgia, Espanja, Kreikka, Kypros, Malta, Portugali, Ranska ja Saksa. Muissa 19 jäsenvaltiossa ei ole erityistä oikeudellista kieltoa tai kehystä tällaisten käytäntöjen rajoittamiseksi. Kieltoja on otettu käyttöön myös Norjassa ja Islannissa sekä Euroopan ulkopuolisissa maissa, kuten Kanadassa, Uudessa-Seelannissa ja Ecuadorissa.

2.5 ETSK pitää tätä tärkeää eurooppalaista kansalaisaloitetta erittäin tervetulleena ja on jo itsekin vaatinut eheytystoiminnan kieltämistä ([2]).

2.6 ETSK panee merkille, että FRA:n kolmannen hlbtiq-kyselyn tulosten mukaan joka neljäs vastaaja oli kokenut jonkinlaista ”eheytyshoitoa” ([3]). Tietojen mukaan 11 prosenttia näistä käytännöistä oli perheenjäsenten ja 5 prosenttia uskonnollisten järjestöjen jäsenten toteuttamia. Ilmoitettuihin tapauksiin sisältyi fyysistä väkivaltaa (3 % vastaajista), seksuaalista väkivaltaa (1 %) ja sanallista loukkaamista tai nöyryyttämistä (14 %). Puoleen transnaisista (47 %) ja transmiehistä (48 %) kohdistettiin tällaisia ”eheytyshoitoja”. Kyselyyn vastanneista 76 prosenttia ilmoitti, etteivät he olleet antaneet suostumustaan näihin ”hoitoihin”, ja 13 prosenttia vastasi, että he olivat osallistuneet eheytystoimintaan painostuksen tai uhkailun alla. Arvioiden välisistä eroista huolimatta nämä luvut osoittavat eheytystoiminnan huolestuttavan yleisen esiintyvyyden EU:ssa.

([1]) Eurooppalainen kansalaisaloite, *Kielto eheytyshoidoille Euroopan unionissa*, Komission rekisteröintinumero: ECI(2024)000001.

([2]) EUVL C 286, 16.7.2021, s. 128; Euroopan talous- ja sosiaalikomitean perusoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta käsittelevän ryhmän raportti ensimmäisen maavierailukierroksensa päätteeksi: *Fundamental rights and the rule of law – National developments from a civil society perspective 2018-2024*, s. 39.

([3]) Euroopan unionin perusoikeusvirasto, *LGBTIQ equality at a crossroads: progress and challenges* (2024), s. 23.

2.7 ETSK korostaa, että eheytystoiminnan uhrit on nimenomaisesti tunnustettava viharikosten uhreiksi ja että heitä on suojeltava uhrien oikeuksia koskevan direktiivin nojalla. Heillä on oltava mahdollisuus saada erikoistuneita tukipalveluja, oikeusapua ja suojelua toissijaiselta uhriksi joutumiselta oikeudenkäyntimenettelyjen aikana riippumatta siitä, ovatko tekijöinä olleet esimerkiksi perheenjäsenet, uskonnolliset neuvonantajat tai lääketieteen ammattilaiset.

2.8 ETSK tähdentää, että eheytystoiminnalla ei ole tieteellistä perustaa ja että sillä on haitallisia seurauksia, kuten häpeän, syyllisyyden, itseinhon ja arvottomuuden tunteiden herättäminen tai vahvistaminen. Tämä voi lisätä masennuksen, ahdistuksen, traumaperäisten stressihäiriöiden, itsemurha-ajatuksien ja itsemurhayritysten esiintyvyyttä. Tämä mielenterveyden ja hyvinvoinnin heikkeneminen koskee kaikenikäisiä ihmisiä, mutta se on erityisen tuhoisaa lasten ja nuorten aikuisten kohdalla. Merkittävät lääketieteen ja psykologian alan järjestöt ovat tuominneet eheytystoiminnan tieteellisesti perusteettomaksi, tehottomaksi ja vaaralliseksi sekä ihmisoikeuksien vastaiseksi ([4]). Lisäksi eheytystoiminnalla on kielteinen vaikutus suureen yleisöön, koska se vahvistaa väärää ja leimaavaa uskomusta siitä, että seksuaalista suuntautumista, sukupuoli-identiteettiä tai sukupuolen ilmaisua voidaan tai pitäisi ”parantaa”.

2.9 ETSK on vakuuttunut siitä, että eheytystoiminnassa on kyse ihmisoikeusloukkauksesta ja että se saattaa rikkoa lukuisia takeita, jotka on vahvistettu Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ([5]) (Euroopan ihmisoikeussopimus, ETS N:o 5), mukaan lukien sen 2, 3, 8, 9, 10 ja 14 artiklaa sekä sen pöytäkirjassa N:o 12 olevaa 1 artiklaa. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artikla kieltää kidutuksen sekä epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen ja kohtelun. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on vahvistanut, että vakavaa fyysistä tai psyykkistä kärsimystä aiheuttavat käytännöt, kuten lääketieteelliset pakkotoimenpiteet, sähköiskut tai pakottava psykologinen manipulointi, voivat rikkoa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklaa ([6]).

2.10 ETSK on erittäin huolissaan lasten oikeuksien suojelusta. Lapsiin kohdistuu erityisen suuri riski joutua ”eheytysterapiaan” ja kärsiä vakavasti sen seurauksista. Lapsen etu rajoittaa vanhempien oikeutta valvoa ja hoitaa lastaan. Seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustuvalta väkivallalta ja syrjinnältä suojelua käsittelevä riippumaton YK:n asiantuntija on todennut, että ns. eheytyshoitojen määrääminen lapsille on vastoin näiden lasten etua ([7]).

2.11 ETSK panee merkille uuden hlbtiq+ -henkilöiden tasa-arvoa koskevan strategian 2026–2030, jossa vahvistetaan EU:n sitoutuminen tasa-arvoon ja asetetaan etusijalle täytäntöönpano ja yhteistyö, mukaan lukien jäsenvaltioiden tukeminen eheytystoiminnan esiintyvyyden vähentämisessä ([8]). Komissio sitoutuu ottamaan eurooppalaisen kansalaisaloitteen huomioon, ja ETSK kehottaa sitä ehdottamaan eheytystoiminnan sisällyttämistä SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin ”EU-rikoksiin” ja tunnustamaan sen viharikokseksi, jotta varmistetaan yhdenmukainen suojelun taso kaikkialla EU:ssa.

2.12 Kaikkialla Euroopassa ammattialajärjestöt, mukaan lukien psykologien, psykiatrien, psykoterapeuttien ja ohjaajien kansalliset järjestöt, kieltävät virallisesti eheytystoiminnan. Vaikka näillä ammatillisilla kielloilla on tärkeä ennaltaehkäisevä rooli, ne ovat kuitenkin vain eettisiä ohjeita eivätkä oikeudellisia takeita, ja niiden täytäntöönpanon aste vaihtelee eri puolilla EU:ta. Lakisääteiset kiellot tarjoavat vahvemman ja johdonmukaisemman suojelun muodon, joka täydentää mielenterveysalan ammattilaisten ylläpitämiä eettisiä normeja.

2.13 ETSK korostaa, että eheytystoiminta aiheuttaa niiden uhreille vakavaa sosioekonomista huono-osaisuutta ja korkean sosiaalisen syrjäytymisen riskin. Toiminnasta johtuvat psykologiset traumat, kuten masennus ja traumaperäinen stressihäiriö, heikentävät vakavasti yksilön työllistettävyyttä ja suorituskykyä työpaikalla. Hlbtiq+ -henkilöiden täysimääräisen työmarkkinoille osallistumisen varmistamiseksi jäsenvaltioiden on tunnustettava nämä haitat työllistymisen esteiksi ja tarjottava yhdennettyjä tukipalveluja, joilla uhreja autetaan integroitumaan uudelleen työelämään.

([4]) Ks. esimerkiksi Euroopan psykiatriyhdistys, *EPA Statement on conversion “therapies” and LGBTQ Patients*.

([5]) SEU-sopimuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaan Euroopan unioni ”liittyy ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen”.

([6]) Ks. esim. VC v. Slovakia,kanne nro 18968/07 (Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, 8. marraskuuta 2011); Spivak v. Ukraine,kanne nro 21180/15 (Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, 5. kesäkuuta 2025).

([7]) Seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustuvalta väkivallalta ja syrjinnältä suojelua käsittelevän riippumattoman YK:n asiantuntijan raportti *Practices of so-called “conversion therapy”*, 2020.

([8]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tasa-arvon unioni: hlbtiq-henkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia 2026–2030, COM(2025) 725 final.

2.14 Komission olisi toteutettava yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa toimenpiteitä eheytystoimintaa koskeva väärän tiedon torjumiseksi erityisesti verkossa. Näiden haitallisten käytäntöjen mainonnan estämiseksi tarvitaan audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin ja digipalvelusäädöksen täytäntöönpanon seurantamekanismi.

2.15 EU:n rahoitusohjelmien olisi oltava tiiviisti sidoksissa EU:n arvojen noudattamiseen sekä riippuvaisia siitä (SEU-sopimuksen 2 artikla). ETSK suosittaa, että EU:n rahoittamille hankkeille tehdään monimuotoisuuden ennakko- ja jälkitarkastus sen varmistamiseksi, että niillä ei edistetä eheytystoimintaa. Lisäksi kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelmasta olisi myönnettävä erityisrahoitusta kansalaisjärjestöille, jotka tarjoavat uhreille oikeudellista ja psykologista tukea.

2.16 ETSK on erittäin huolissaan ihmisoikeusloukkauksista yleensä ja erityisesti hlbtiq+ -henkilöiden oikeuksien loukkauksista, joiden motiivina on poliittinen tai uskonnollinen vakaumus. Yksilöihin kohdistuva syrjintä, väkivalta ja kidutus EU:ssa ovat ristiriidassa suvaitsevaisuutta ja vapautta koskevien EU:n perusarvojen kanssa.

3. **Yksityiskohtaisia huomioita**

Eheytystoimintaa koskeva rikosoikeudellinen kielto

3.1 ETSK toteaa, että kaikkialla Euroopassa käydään edelleen keskustelua tehokkaimmista keinoista eheytystoiminnan torjumiseksi.

3.2 EU:ssa tällä hetkellä voimassa olevien kieltojen osalta suurin osa jäsenvaltioista on turvautunut rikosoikeuteen. Vaikka rikosoikeudellisen vastuun uhka voi saada jotkut uhrit luopumaan väärinkäytöksistä ilmoittamisesta, rikoslakiin turvautuminen mahdollistaa sen, että voidaan parhaiten tunnustaa eheytystoiminnan aiheuttamat merkittävät haitat, ja sillä on todennäköisesti suurempi pelotevaikutus kuin siviilioikeudellisilla seuraamuksilla.

3.3 Vaikka on mahdollista, että joissakin jäsenvaltioissa olemassa olevia rikos- tai siviilioikeuden säännöksiä voitaisiin jo soveltaa eheytystoiminnan tuomitsemiseen voimassa olevien lakien perusteella sen sijaan, että otettaisiin käyttöön erityinen eheytystoimintaa koskeva oikeudellinen kielto, ei voida jättää huomiotta sekä nimenomaisen kiellon symbolista merkitystä että vaikeuksia, joita joillakin uhreilla voi olla, kun heidän on sovitettava kokemansa väärinkäytökset yleisempään vahingoittamisen määritelmään rikos- tai siviilioikeudessa.

3.4 Vaikka rikosoikeus tarjoaa vahvan pelotteen, ETSK korostaa, että eheytystoimintaa koskevan rikosoikeudellisen kiellon on oltava osa korjaavan oikeuden lähestymistapaa. Seuraamuksia olisi täydennettävä rikoksentekijöiden pakollisella koulutuksella ja ennen kaikkea uhreille annettavalla vankalla sosiaalisella tuella, jotta voidaan estää se, että syytteeseen asettamisen pelko estää ilmoituksen tekemisen perhe- tai uskonnollisessa kontekstissa.

Eheytystoimintaa koskevan kiellon käytännön ulottuvuus

3.5 On tärkeää, että eheytystoimintaa koskeva EU:n kielto määritellään kattavasti ja täsmällisesti, erityisesti kun kielto toteutetaan rikosoikeudellisessa muodossa.

3.6 EU:n kiellossa on määriteltävä selkeästi, mitkä toimet ovat eheytystoimintaa. Vaikka jäsenvaltioilla ei ole yhdenmukaista määritelmää eheytystoiminnalle, ETSK huomauttaa, että EU:n määritelmän on katettava kaikki – myös fyysiset, emotionaaliset ja taloudelliset – väärinkäytökset, joita saatetaan toteuttaa pyrittäessä muuttamaan henkilön seksuaalista suuntautumista, sukupuoli-identiteettiä tai sukupuolen ilmaisua.

3.7 EU:n kiellon on koskettava sekä eheytystoiminnan toteuttamista että sen mainostamista. Mainontakielto, jota sovelletaan yleisesti niissä jäsenvaltioissa, jotka ovat jo kieltäneet eheytymistoiminnan, on olennaisen tärkeä, jotta voidaan vähentää näiden käytäntöjen saavutettavuutta ja määrätä asianmukaisia seuraamuksia toimijoille, jotka eivät harjoita eheytystoimintaa mutta ohjaavat henkilöitä kohti tällaista toimintaa.

3.8 ETSK suosittaa, että kuten vastaavanlaisten rikosten kohdalla on tehty, eheytystoimintaa koskevalla EU:n kiellolla on ekstraterritoriaalinen vaikutus, jotta voidaan kieltää henkilön siirtäminen EU:n ulkopuolelle kyseisen henkilön altistamiseksi eheytystoiminnalle EU:n ulkopuolisella lainkäyttöalueella.

Eheytystoimintaa koskevaan kieltoon liittyvät suojeluperusteet

3.9 ETSK suosittaa, että eheytystoimintaa koskeva EU:n kielto kattaa pyrkimykset muuttaa henkilön *seksuaalista suuntautumista*, *sukupuoli-identiteettiä* tai *sukupuolen ilmaisua*. Nämä kolme perustetta sisältyvät tällä hetkellä eheytystoimintaa koskeviin lakeihin Belgiassa, Kyproksessa, Kreikassa, Maltassa, Espanjassa ja Portugalissa.

3.10 Vaikka *sukupuolen ilmaisu* on vähemmän kehittynyt käsite eurooppalaisessa ihmisoikeuslainsäädännössä, transihmisiin ja muunsukupuolisiin henkilöihin kohdistetussa eheytystoiminnassa keskitytään usein heidän ulkoiseen sukupuoli-ilmaisuunsa, mikä voi toimia katalysaattorina vakavimmille ”eheytymiseen” liittyville haitoille.

3.11 Eri puolilla Eurooppaa on vastustettu *sukupuoli-identiteetin* sisällyttämistä mukaan suojeluperusteeksi, koska se rajoittaisi lääkäreiden valmiuksia käydä lääketieteellisesti perusteltuja keskusteluja sukupuoli-identiteetistä. ETSK toteaa kuitenkin, ettei ole mitään syytä, miksi EU-tason kieltoa ei voitaisi laatia niin selkeästi määritellysti, että vilpittömän ja lääketieteellisesti asianmukaisen sukupuolisensitiivisen hoidon tarjoaminen on mahdollista, sukupuolihistoriaa koskevat keskustelut mukaan lukien. EU:n kiellossa olisi tehtävä selvä ero ”vahvistavan hoidon” ja haitallisten ”eheytysyritysten” välillä. Tämä selkeys on olennaisen tärkeää, jotta voidaan suojella terveydenhuollon ammattilaisia, jotka tarjoavat eettistä tukea.

3.12 ETSK korostaa, että eheytystoimintaa koskevan EU:n kiellon olisi katettava myös sukupuoliominaisuudet, jotta voidaan suojella intersukupuolisia henkilöitä lääketieteellisesti tarpeettomilta ja ilman suostumusta toteutettavilta toimenpiteiltä, jotka ovat eräänlaista eheytystoimintaa, joka pakottaa binäärisen sukupuolen omaksumiseen. ETSK kehottaa aiemman kannanottonsa ([9]) mukaisesti kieltämään kokonaan intersukupuolisten ihmisten sukuelinten silpominen.

3.13 ETSK suosittaa painokkaasti, että eheytystoimintaa koskevassa EU-tason kiellossa tehdään selväksi, että *sukupuoliseen suuntautumiseen* kohdistuvien käytäntöjen kieltäminen ei oikeuta epäämään kliinisesti asianmukaista terveydenhuoltoa trans- ja muunsukupuolisilta lapsilta.

Eheytystoimintaa koskevan kiellon henkilöllinen soveltamisala

3.14 Eheytystoiminnan jo kieltäneissä EU:n jäsenvaltioissa vallitsee laaja yksimielisyys siitä, että kieltoa olisi sovellettava poikkeuksetta kaikkiin lapsiin. Tässä ETSK:n kannattamassa kannassa tunnustetaan lasten ainutlaatuinen alttius eheytystoiminnan aiheuttamille haitoille.

3.15 Aikuisten osalta käydään edelleen jonkin verran keskustelua siitä, pitäisikö laissa kieltää kaikkiin aikuisiin kohdistuva eheytystoiminta vai pitäisikö kielto asettaa koskemaan vain aikuisia, jotka eivät voi antaa ja/tai eivät anna vapaata ja tietoon perustuvaa suostumusta tällaisiin käytäntöihin, kuten on tehty Maltassa, Kreikassa ja Saksassa. Viimeksi mainitussa kannassa painotetaan itsenäisten yksilöiden oikeutta tehdä päätökset itse ja valita vapaasti myös silloin, kun se tarkoittaa, että aikuinen henkilö altistuu haitalliselle toiminnalle tai väärinkäytökselle.

3.16 ETSK toteaa, että erityiset sosiaaliset ja kulttuuriset olosuhteet, joissa eheytystoimintaa yleensä harjoitetaan, heikentävät merkittävästi kenen tahansa aikuisen kykyä – iästä riippumatta – antaa sekä *vapaaehtoinen* että *tietoon perustuva* suostumus. ETSK suosittaakin, että eheytystoimintaa koskeva EU:n kielto ulotetaan koskemaan sekä lapsia että kaikkia aikuisia. Jos kielto mahdollistaa sen, että aikuiset voivat antaa suostumuksensa toimiin, jotka kuuluvat eheytystoiminnan määritelmän piiriin, laissa olisi – kuten Maltassa – tunnustettava laaja joukko tekijöitä, jotka mitätöivät annetun suostumuksen.

3.17 Eheytystoiminnasta vastuullisten tahojen osalta ETSK suosittaa, että EU-tason kiellossa otetaan käyttöön asianmukainen laaja soveltamisala, joka kattaa kaikki julkiset, yksityiset, ammattimaiset ja muut kuin ammattimaiset toimijat, jotka harjoittavat tai mainostavat toimintaa, jonka tarkoituksena on muuttaa toisen henkilön seksuaalista suuntautumista, sukupuoli-identiteettiä tai sukupuolen ilmaisua.

3.18 Saattaisi olla tarkoituksenmukaista, että EU:n laajuisessa kiellossa yksilöidään tiettyjä toimijoita tai asetetaan suurempi vastuu henkilöille (esim. vanhemmat, opettajat, kliinisen alan ammattilaiset, sosiaalityöntekijät), jotka kohdistavat eheytystoimintaa henkilöihin, joiden suhteen heillä on luottamusasema. Henkilön tai ryhmän ei kuitenkaan pitäisi vapautua vastuusta pelkästään siksi, että toiminta on tapahtunut virallisen tehtävän ulkopuolella tai ilman muodollista/ammatillista suhdetta uhriin.

([9]) EUVL C 286, 16.7.2021, s. 128.

Ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus

3.19 Ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus ovat perusarvoja kaikkialla EU:ssa, ja niitä suojellaan sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 9 artiklassa että EU:n perusoikeuskirjan 10 artiklassa.

3.20 Yleinen kritiikki eheytystoimintaa koskevia kieltoja kohtaan on, että niillä rajoitetaan tavalla, jota ei voida hyväksyä, sekä tekijöiden että uhrien oikeutta harjoittaa vapaasti uskonnollista vakaumustaan. ETSK tunnustaa uskonnonvapauden vahvan suojelun merkityksen ja toteaa, että eheytystoimintaa koskevat kiellot eivät edellytä eivätkä saisi edellyttää, että uskovat ihmiset tai uskonnolliset järjestöt muuttavat seksuaalista suuntautumista, sukupuoli-identiteettiä tai sukupuolen ilmaisua koskevia vakaumuksiaan.

3.21 Uskonnonvapaus on ehdollinen oikeus; siihen ei voida vedota sen oikeuttamiseksi, että muihin ihmisiin kohdistetaan väkivaltaa tai syrjintää heidän seksuaalisen suuntautumisensa, sukupuoli-identiteettinsä tai sukupuolen ilmaisun vuoksi. ETSK suosittaakin, että EU:n kieltoon ei tulisi sisällyttää poikkeusta toimijoille, jotka väittävät harjoittavansa tai mainostavansa eheytystoimintaa uskonnollisten vakaumustensa vuoksi.

Eheytystoimintaa koskeviin kieltoihin liittyvät seuraamukset

3.22 Eheytystoiminnan jo kieltäneissä jäsenvaltioissa on käytössä monenlaisia seuraamuksia, kuten erilaisia vankeusrangaistuksia ja sakkoja. ETSK suosittaa, että EU:n kieltoon olisi sen tehokkuuden varmistamiseksi sisällytettävä asianmukaisia seuraamuksia, joissa otetaan huomioon tehdyn rikoksen vakavuus.

3.23 EU-tason kiellolla olisi velvoitettava jäsenvaltiot ottamaan – tarvittaessa yhteistyössä yli rajojen – käyttöön asianmukaiset mekanismit, joilla seurataan ja tutkitaan mahdollisesti ilmenevää eheytystoimintaa ja määrätään siitä seuraamuksia.

3.24 Joissakin olosuhteissa saattaa olla tarkoituksenmukaista, että EU:n kiellossa otetaan huomioon raskauttavat tekijät, kuten uhrin ikä ja/tai luottamussuhteen olemassaolo, jotka voivat vaikuttaa eheytystoiminnan harjoittamisesta tai mainostamisesta määrättäviin seuraamuksiin.

3.25 Jos eheytystoimintaa koskeva EU:n kielto toteutetaan rikoslain avulla, voi olla aiheellista ottaa käyttöön myös siviilioikeudellisia, hallinnollisia tai sääntelyyn liittyviä seuraamuksia, kuten ammattiluvan tai ammatinharjoittamisoikeuden menettäminen tai keskeyttäminen.

Bryssel 29. huhtikuuta 2026.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Séamus BOLAND